

Buitengebied in **Balans**

samen groots,
samen doen!

Nederweert

samen groots, samen doen!

Jaarverslag 2020

Jaarverslag 2020 'Buitengebied in balans, samen groots, samen doen'.

"Het programma Buitengebied in Balans, samen groots, samen doen! bestrijkt inmiddels een periode van acht jaar. Een periode waarin verschillende wethouders en medewerkers hun schouders hebben gezet onder de grote opgave van het: 'in balans brengen' van het mooie buitengebied van onze gemeente. Een buitengebied waarin een groot aantal functies en belangen met elkaar verenigd moeten worden. Een buitengebied ook waar sprake is van een grote verwevenheid van deze functies, vaak op korte afstand van elkaar. Het elkaar in de weg zitten is hier letterlijk aan de hand.

Dit jaarverslag is het laatste verslag van het programma Buitengebied in Balans. De omgevingsvisie Buitengebied 'Groen | Open | Nuchter | Samen' die de gemeenteraad dit jaar definitief vaststelt is het vervolg.

In dit verslag kijken we terug op een uitzonderlijk jaar waarin de coronacrisis ook de werkzaamheden van onze gemeente heeft beïnvloed. De vaststelling van de Omgevingsvisie had al eerder moeten plaatsvinden.

We willen hier opnieuw benadrukken wat in het voorwoord van BiB van vorig jaar heeft gestaan: *"De gemeenteraad stelt dit jaar de Omgevingsvisie vast. De in de Omgevingsvisie vastgelegde ambities leggen de basis voor de ontwikkeling van het buitengebied voor de komende jaren. Vooral het thema gezonde leefomgeving voor mens en dier krijgt hierin uitdrukkelijk zijn plaats."*

Er zijn ondanks de coronabeperkingen goede stappen gezet op het gebied van intensievere samenwerking in de regio. Op dit moment nemen we op bestuurlijk en ambtelijk niveau deel aan samenwerkingsverbanden in de Peelregio, waarbij vooral de transitie in de landbouw aan de orde is. Voor Nederweert is deze samenwerking van belang vanwege de vele intensieve veehouderijen die we hebben. Daarnaast is er provinciegrens overstijgende samenwerking in het NOVI-gebied waaraan gemeenten uit Midden- en Noord-Limburg, maar ook onze Brabantse buurgemeenten meedoen. En natuurlijk doet Nederweert ook mee aan het overleg over het Nationaal Park: De Groote Peel.

Enkele knelpunten die in de loop van de jaren zijn ontstaan bevinden zich kort bij een structurele oplossing. We communiceren daarvoor vooraf en tijdens een proces veel met mensen en organisaties. En we zoeken telkens naar draagvlak en balans. We mogen trots zijn op deze werkwijze.

Een hardnekkig dossier is de fijnstof knelpunten. We maken goede voortgang rond dit probleem. De oplossing komt in zicht. Met een andere lastige kwestie: het vraagstuk van de plattelandswoningen hebben we ons het afgelopen jaar indringend beziggehouden. Er zijn vorderingen gemaakt. Een definitieve oplossing vraagt de komende maanden nog veel energie van ons allemaal.

Alles bij elkaar blijft het streven naar een Gezonde Leefomgeving voor ons hoofdpunt van Beleid en inzet van College en medewerkers. Genoeg te doen. Dus met enthousiasme en daadkracht gaan we verder in ons streven naar een gezamenlijke kwaliteitsverbetering van ons mooie buitengebied.

Frank Voss, Wethouder Buitengebied
Gemeente Nederweert

1. Inleiding.

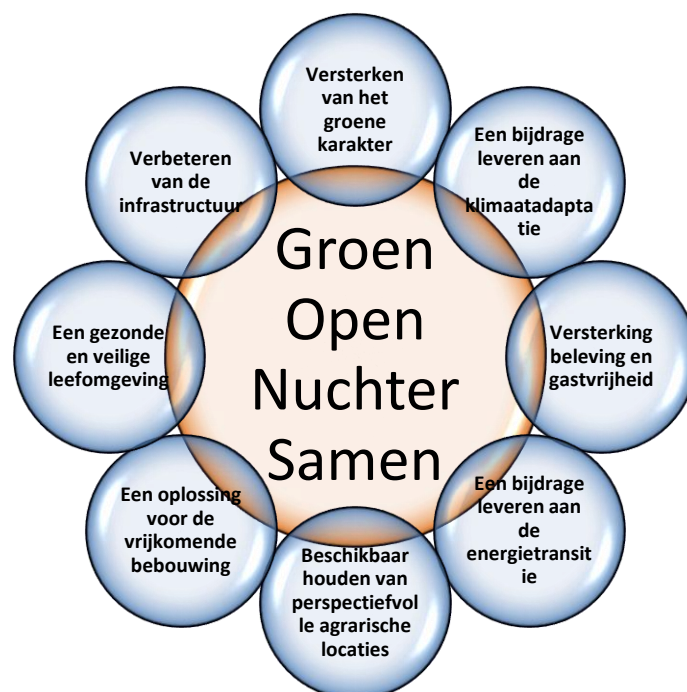
Voor u ligt het laatste jaarverslag voor Buitengebied in Balans, samen groots, samen doen! Het programma is in 2013 gestart. De gemeenteraad wilde toen meer samenhang tussen onderwerpen die in het buitengebied spelen. Het programma Buitengebied in Balans werd het verbindende element in ons mooie buitengebied. In zeven jaar tijd werden de naam en aanpak een begrip.

Buitengebied in Balans koppelt samenwerking, inhoud en processen aan elkaar. Het hart van het programma werd gevormd door het Schakelteam. Samen met inwoners, bedrijven, buurgemeenten, andere overheden en maatschappelijke partners experimenteerde het team in zogenaamde proeftuinen en ontwikkelden we bouwstenen voor de omgevingsvisie.

Ook in 2020 gingen we door met de aanpak van Buitengebied in Balans. Die is immers beproefd en doorleefd binnen de eigen organisatie en de netwerken waarin we werken. De nadruk lag in 2020 op het proces om te komen tot een nieuwe omgevingsvisie buitengebied en de aanpak van fijn stof knelpunten. Daarnaast kreeg de uitvoering van het beleid plattelandswoning in 2020 verder vorm.

De samenwerking in de regio is uitgebreid. De veranderingen in het buitengebied met alle ontwikkelingen die op ons af komen zijn te ingewikkeld voor alleen de gemeente Nederweert. De samenwerking met provincie in het Platform Vitale Veehouderij is verdiept. We nemen ook deel aan het NOVI-gebied en IBP Vitaal Platteland, samen met Zuid-Oost Brabant, en breiden PIO Weerterland uit met Leudal.

De resultaten van Buitengebied in Balans zijn in 2020 verwerkt in het ontwerp omgevingsvisie Buitengebied. In 2021 ronden we dit proces af. In de omgevingsvisie zijn de opgaven voor het buitengebied voor de komende jaren verwoord.

- De Nederweerder aanpak

Aan elke opgave zijn projecten, processen en samenwerkingsverbanden gekoppeld. Na de vaststelling van de omgevingsvisie vormt dit de basis voor verdere samenwerking, dialoog en beleid in het buitengebied. De visie vervangt de functie van het programma Buitengebied in Balans. Uiteraard blijft het begrip 'Buitengebied in Balans' bestaan. Het typeert de Nederweerder aanpak in het buitengebied.

Het lokale en regionale netwerk dat we afgelopen jaren hebben opgebouwd in het buitengebied, blijven we uiteraard gebruiken voor kennis delen, afstemming en dialoog. Hierin is een belangrijke rol weggelegd voor de beleidscontactfunctionaris en de regisseur buitengebied. Deze kwamen er mede als gevolg van de aanpak binnen Buitengebied in Balans. Ze zijn de verbinder(s) tussen de gemeente en de inwoners en mede overheden.

In 2021 sluiten we Buitengebied in Balans af met een einddocument. Aan de hand van een aantal mijlpalen geven we een overzicht van de leerpunten, de tips en trucs en de ervaringen van 7 jaar Buitengebied in Balans. Wat hebben we geleerd over dialoog, proeftuinen, participatie, dienstverlening en integraal werken. Wat krijgt blijvend een plek in onze werkwijze als de omgevingswet in werking treedt. Dit einddocument is medio 2021 gereed.

2. Wat hebben we in 2020 gedaan?

In 2020 werkten we zowel regionaal als binnen de gemeente samen aan het programma Buitengebied in Balans. Hieronder volgt een opsomming van de resultaten van 2020. Om het overzicht te bewaren zijn deze kort gehouden. Ieder resultaat kent een proces met externe partners, agrariërs, burgers en andere belanghebbenden. Het kort samen vatten van de resultaten staat niet in verhouding tot de energie die partijen hierin steken. Wilt u meer weten over de resultaten of uitgebreidere informatie, klik dan op het betreffend onderwerp.

2.1 Regionale samenwerking

- a. Deelname namens Midden-Limburg aan [NOVI-gebied de Peel](#)
- b. Deelname [Interbestuurlijk Programma Vitaal Platteland Zuidoostelijke Zandgronden](#).
- c. Oprichten en deelnemen [Platform Vitale Veehouderij](#)
- d. Coördinatie Loket '[Samen aan de keukentafel](#)'.
- e. Deelname aan bestuursopdracht '[Laat het landschap u verrassen](#)' (SML)
- f. Deelname [transitieplan Peelvenen](#).
- g. Uitvoeringsprogramma in kader van [Platteland in Ontwikkeling \(PIO\) Weeterland](#).

2.2 Buitengebied in balans.

- a. Ontwerp-[Omgevingsvisie Buitengebied](#) opgesteld. Het volgen van de ontwikkelingen van [gezondheidsonderzoeken](#) in relatie tot veehouderijen.
- b. Beleid [omgekeerde werking geitenhouderijen](#) vastgesteld.
- c. [Wijziging van emissies](#)¹ van agrarische bedrijven 1 januari 2020 t.o.v. 1 januari 2021:
 - Ammoniak van 848.803 NH3/jr naar 815.865 NH3/jr.
 - Geur van 5.972.155 Odeur naar 5.923.505 Odeur.
 - Fijn stof van 196.562 kg/pm 10/jaar naar 189.741 kg/pm 10/jaar
- d. Aanpak terugdringen fijn stof op basis van de notitie '[Fijn stof in het grof](#)'. Zaken die zich in 2020 hebben voorgedaan zijn:
 - Het aantal fijnstofknelpunten bleef vijf. Op papier zijn het er zeven. Bij twee gevallen is echter alleen nog sprake van een vergunning op basis van de [NSL decemberlijst](#).
 - Gesprekken [knelpuntbedrijven fijn stof](#) in samenwerking met ministerie I&M.
 - Gesprekken met ondernemers over mogelijke oplossingen.
- e. Uitvoering [Schone Lucht Akkoord](#).
- f. Beleid [plattelandswoning](#) in uitvoering.
- g. Deelname bedrijven [warme sanering varkenshouderij](#).
- h. Inzet van agrarische [bedrijfscontactfunctionaris](#) voor het leggen van verbindingen via proeftuinen en het begeleiden van casussen.

¹ Emissies op basis van vergunde gegevens uit het web-bvb.
Jaarverslag 2020 'Buitengebied in Balans'.

Beschrijving resultaten 2020

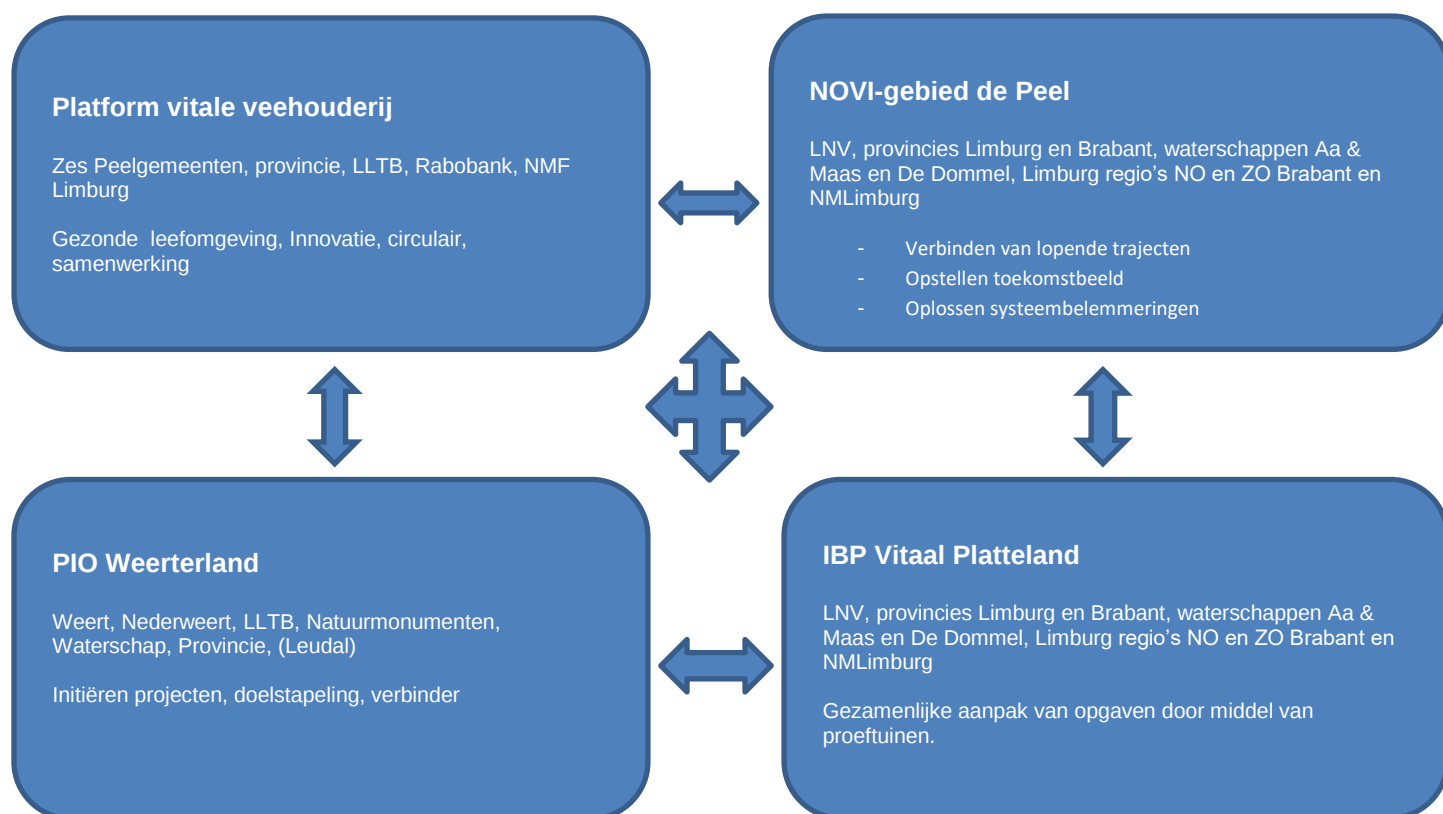
2.1 Regionale samenwerking

“Het leven is goed in het Brabantse en Limburgse land, maar het kan altijd beter. Door de jarenlange voortdurende uitbreiding van de landbouw, ontbrekende stad-landverbindingen en andere ingewikkelde veranderopgaven (klimaat, energie, ect.) waar we voor staan, is een andere aanpak nodig. De dringende opgaven vragen om een interbestuurlijke aanpak in een netwerk van boeren, burgers, kennis, innovatie en maatschappelijke organisaties”.

(citaat uit een brief van de samenwerking in NOVI-gebied de Peel d.d. 17-06-2019 gericht aan het ministerie van Binnenlandse zaken)

In dit citaat ligt het antwoord op de vraag waarom samenwerking noodzakelijk is en waarom we deze opzoeken. We werken samen met onze directe buurgemeenten, binnen de provincie en met Zuid Oost Brabant:

Afstemming Visie en beleid

Uitvoering/projecten

De jarenlange samenwerking met Weert en Leudal in het Gebiedsbureau Weert, Nederweert, Leudal is in 2020 beëindigd. De nieuwe samenwerkingsverbanden zijn hiervoor in de plaats gekomen en nemen deze rol over. De gemeente Leudal sluit in 2021 aan bij PIO Weerterland.

a. Deelname namens Midden-Limburg aan Novi-gebied.

In 2020 is Nationale Omgevingsvisie (NOVI) vastgesteld door de Tweede Kamer. De hooggelegen zandgronden (Oost-Brabant) zijn aangewezen als potentieel NOVI-gebied voor de transitie van de landbouw. Noord- en Midden-Limburg sluiten hierbij aan omdat de uitdagingen hier vergelijkbaar zijn. Nederweert vertegenwoordigt Midden-Limburg in het ambtelijk en bestuurlijk overleg (bestuurlijke koplopersgroep).

Wat is een NOVI-gebied?

De opgaven en uitdagingen voor de hooggelegen zandgronden vragen een, gebiedsgerichte aanpak. In de geest van de NOVI en de Omgevingswet. Dat wil zeggen dat we als één overheid samenwerken mét de samenleving. We stellen de opgaven centraal en werken gebiedsgericht, permanent en adaptief aan de opgaven.

NOVI-gebieden zijn gebieden:

- waarin moeilijke, grote en dringende opgaven en nationale belangen uit de NOVI samen komen.
- waarvoor meerjarige aanpak nodig is.
- met betrokkenheid van verschillende overheden, marktpartijen en/of maatschappelijke partijen.
- waarbij Rijksinzet aantoonbaar noodzakelijk is.

Het gaat in het NOVI-gebied hooggelegen zandgronden concreet om:

- transformatie van de landbouw.
- Klimaatopgave.
- Energietransitie.
- toenemende betekenis van het landelijk gebied voor de omliggende steden.
- regionale vestigingsklimaat.

Waar lopen we tegen aan?

- diverse trajecten lopen naast elkaar.
- het is onduidelijk hoe opgaven en trajecten in elkaar grijpen.
- beleid en regelgeving zijn per sector vormgegeven.
- integrale gebiedsaanpak komt moeilijk van de grond.

Aanwijzing als NOVI-gebied houdt in dat er een gebiedsagenda komt en er een samenwerkingsvorm (governance) wordt afgesproken.

Definitieve aanwijzing als NOVI-gebied.

De minister heeft inmiddels acht gebieden in Nederland, waaronder 'De Peel' aangewezen als potentieel NOVI-gebied. Begin 2021 wijst de Tweede Kamer de NOVI-gebieden definitief aan.

Plan van Doorgaan

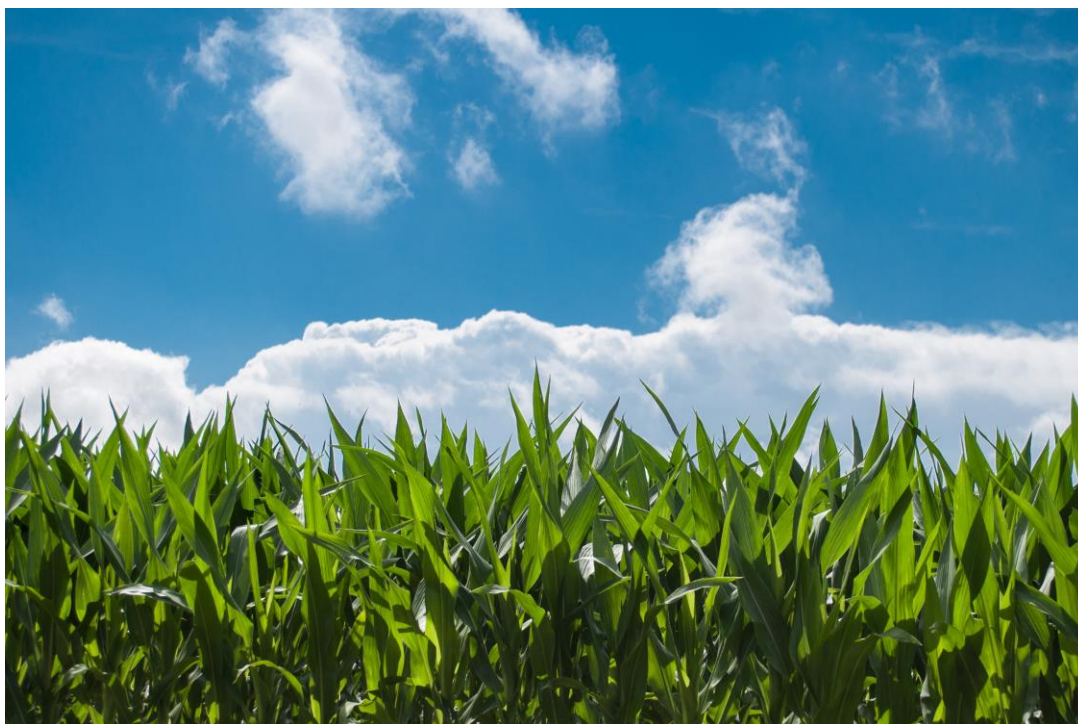
Voor het NOVI-gebied is een Plan van Doorgaan vastgesteld door de bestuurlijke koplopersgroep. Het plan van doorgaan bevat de volgende onderdelen:

- Onderbouwing doel NOVI-gebied.
- Ambitie NOVI-gebied.
- Aanpak via 4 sporen:
 - Gezamenlijk toekomstbeeld.
 - Bestaande processen inventariseren en clusteren.
 - Verbindingen maken tussen lopende projecten en beleidsprocessen via een schakelkast.
 - Signaleren van aanvullende acties.
- Governance.
- Planning.
- Benodigde middelen.

De gemeente Nederweert draagt € 4.500,- bij aan het NOVI-gebied.

Meerwaarde voor de regio

De transitie in het landelijke gebied is ingewikkeld en er zijn veel partijen bij betrokken. Als drie gemeenten kunnen we dit niet alleen. In het NOVI-gebied zitten we als regio rechtstreeks aan tafel met belangrijke 'spelers' in het landelijke gebied. Het doel van het NOVI-gebied is om al lopende processen en samenwerkingsverbanden te koppelen zodat er meerwaarde ontstaat en er geen zaken dubbel gedaan worden. Het stapelen van doelen en middelen is hierbij mogelijk.

b. Deelname Interbestuurlijk Programma Vitaal Platteland.

Wat is IBP Vitaal Platteland.

Nederland staat voor grote opgaven op het gebied van voedselproductie, klimaat, waterveiligheid, circulaire economie, biodiversiteit en energie. Deze uitdagingen vragen om een samenhangende benadering van onder meer landbouw, natuur, milieu, kwaliteit van leefomgeving en water. Een aanpak waarin bestuurslagen samenwerken, met elkaar en met andere maatschappelijke partijen.

Daarom hebben het Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen de handen ineen geslagen met het Interbestuurlijk Programma Vitaal Platteland (IBP). In vijftien kansrijke gebieden gaan ze samen aan de slag. Een van deze 15 gebieden is de Zuidoostelijke Zandgronden

Wat willen we bereiken

Met het interbestuurlijk actieprogramma Zuidoostelijke Zandgronden willen de vier overheden (Rijk, Provincie, Waterschappen en gemeenten):

- De interbestuurlijke samenwerking versterken.
- Inzetten op proeftuinen.
- Werken aan twee thema's die van groot belang zijn:
 - Omgevingskwaliteit (schone lucht, gezonde en veilige leefomgeving, biodiversiteit, ruimtelijke inpassing van concrete opgaven zoals de energietransitie).
 - Kringlooplandbouw met aandacht voor mestbewerking.

Stand van zaken

De eerste tranche is bijna afgerond. Hieraan nemen alleen Brabantse proeftuinen deel. In januari 2021 gaat de ambtelijke stuurgroep aan de slag met de tweede tranche en haar voorwaarden. In het Platform Vitale Veehouderij is opgeroepen om te kijken of we met meerdere Limburgse proeftuinen kunnen komen. De reactie die hierop is gekomen stemt hoopvol. In totaliteit zal ca. 9 miljoen aan subsidies worden uitgezet.

Nederweert vertegenwoordigt Midden-Limburg in zowel de ambtelijke- als de bestuurlijke stuurgroep.

c. Platform Vitale Veehouderij (zes Peelgemeenten, provincie Limburg, LLTB, Rabobank en Milieufederatie)

Omschrijving en Doel.

In het Bestuurlijk Overleg Schone Stallen is eind 2019 is besloten dat dit overleg (waarbij de aandacht vooral lag op emissie reducerende staltechnieken in de varkenshouderij) een upgrade nodig heeft. De opgave is veel ingewikkelder, alles hangt met alles samen en kan niet (meer) alleen sectoraal opgepakt worden. Denk aan VAB's, energietransitie, nieuwe natuur, circulaire economie, stikstof etc. Slim en integraal handelen is vereist. Belangrijk is de lobby naar het Rijk en Europa. De lijnen naar het Rijk lopen nu vaak alleen via de provincie.

Werken langs vier programmalijnen.

In het platform werken we samen op basis van vier programmalijnen:

1. Gezonde leefomgeving:
Gezondheid is cruciaal voor de landbouw van de toekomst. Gezondheid is ook cruciaal voor de bewoners van het buitengebied. Zij mogen niet worden gehinderd door zaken die hun gezondheid kunnen bedreigen. Gezondheid van mens én dier is onontbeerlijk voor een duurzame, slimme agrifood regio. Bij knelpunten die lokaal veel overlast geven zoeken betrokkenen naar een lokale oplossing. Met als basis de constructieve dialoog tussen lokale betrokkenen, met de gemeente als trekker.
2. Innovatie:
Innoveren is noodzakelijk voor de transitie. Het is geen doel op zich, maar een middel. Het doel van de innovatie staat steeds voorop. Alleen dan ontstaat een sector van topkwaliteit. We gaan werken aan de 'biobased en circulaire economy' waarin alle grondstoffen optimaal worden benut. En we werken aan innovatieve verdienmodellen, onderscheidende producten, ketensamenwerking en ondernemen in lokale netwerken. De provincie, Keyport, Crossroads, Economische Samenwerking Zuid-Limburg, LIOF ondersteunen dit met diverse stimuleringsregelingen, het versterken van onderlinge samenwerking, het creëren van cross-overs met marketing, high tech, gezondheid etc. en aan het toegankelijk maken van innovaties.
3. Circulair produceren:
De noodzakelijke transitie kan alleen plaatsvinden als de hele keten in samenhang verandert. Daarbij leggen we focus om kringlopen op een zo laag mogelijke schaal te sluiten. Door samen de transitie op te pakken en stap voor stap ketens te sluiten voegt uiteindelijk elk onderdeel waarde toe. Denk aan zaken als productie van hernieuwbare grondstoffen, benutting (food)reststromen, mestverwaarding en bodembeheer.
4. Samenwerken en kennisopbouw:
Het Platform Vitale Veehouderij is in het leven geroepen om iedereen die een deelverantwoordelijkheid heeft via een gezamenlijk podium, ideevorming aan te jagen,

vernieuwers met elkaar in verbinding te brengen en de aanpak kritisch te volgen door efficient, effectief en samenhangend te werken. Voelt de sector eigenaarschap om de transitie naar circulariteit vorm en inhoud te geven of kijkt men vooral naar de overheid en wacht af? Hierbij ligt het belang bij:

- Zorgen dat er een netwerk is.
- Contacten leggen op het juiste moment.
- Zorgdragen dat de juiste informatie op de juiste plek komt.
- Platform heeft de rol van initiëren en verbinden.
- Platform is de plek om de uitvoering in gang te zetten.

Nederweert trekt samen met Venray de programmalijn “Gezonde Leefomgeving”.

Pamflet

Als richtinggevend document wordt er in 2021 een pamflet opgesteld. Dit dient als basis om te komen tot gezamenlijke afspraken. Het is wenselijk om deze vervolgens vast te leggen in een SOK (samenwerkingsovereenkomst). Daarin worden dan niet alleen afspraken gemaakt over doel en werkwijze maar ook de structurele financiering van het Platform.

d. Coördinatie loket ‘Samen aan de keukentafel’.

Met het open stellen van de “Subsidieregeling Warme sanering Varkenshouderij” eind 2019 werd verwacht dat er veel vragen vanuit deze sector komen. Daarom stelde de provincie voor de regio Noord- en Midden-Limburg € 300.000 beschikbaar voor het project ‘Perspectief stoppende varkenshouders’. Het doel van dit project is tweeledig:

1. Ondernemers coachen bij het maken van moeilijke keuzes.
2. Inventariseren van-, voorsorteren op- en spreiden van- de werkzaamheden voor de gemeente.

Uiteindelijk zijn ook mensen die meedoen met de zogenaamde Stoppers 2020 regeling aangeschoven in dit project. De onafhankelijke coaches spraken in totaal 71 ondernemers. Hiervan hebben 64 bedrijven een plan van aanpak opgesteld voor afbouw of doorstart van hun bedrijf. In Nederweert deden 15 bedrijven mee aan dit traject. De gemeente Nederweert coördineert de werkzaamheden voor dit project voor de gehele regio Noord- en Midden-Limburg.

In december is besloten dit project te continueren en voor de stoppende nertsenhouders te begeleiden.

e. Bestuursopdracht ‘Laat het landschap u verrassen’.

Tijdens de bestuursconferentie van SML in januari 2020 is besloten om richting aan te brengen in de projecten die in regionaal verband worden opgepakt. Een van de projecten die in januari werd gekozen is de Bestuursopdracht ‘Laat het landschap u verrassen’. Het doel van de bestuursopdracht is het behoud en versterken van het landschap in Midden-Limburg zodat we een aantrekkelijke regio blijven om te wonen, werken en recreëren.

Het landschap bindt Midden-Limburg. Het zorgt voor een aantrekkelijke omgeving om te wonen, werken en recreëren. Door de ontwikkelingen op het gebied de landbouw, klimaat en energie verandert ons landschap. Daarnaast neemt de maatschappelijke waardering van het landschap toe. Wandelen, fietsen en buiten recreëren, wordt steeds belangrijker, ook door maatregelen in verband met het coronavirus. Het belang van een aantrekkelijke omgeving voor een gezonde leefstijl en stimuleren van toerisme en recreatie neemt toe.

Het huidige beleid met betrekking tot landschap is vooral terug te vinden het in het bestemmingsplan Buitengebied uit 2009. Het bestemmingsplan bevat regels voor het toetsen van landschappelijke inpassing van agrarische bedrijven (BOM+). Dit gaat vooral uit van maatwerk. Voor grotere landschappelijke ontwikkelingen wordt gewerkt met een kwaliteitscommissie. In Nederweert maken we hier beperkt gebruik van. Het bestemmingsplan richt zich vooral op agrarische bedrijven en bevat geen regels/aanknopingspunten voor ontwikkelingen op het gebied van energie en klimaat.

De bestuursopdracht gaat uit van drie fases:

1. Rapport over het landschap in Midden-Limburg dat dragers en kwaliteiten in beeld brengt en waardeert.
2. Handvat (beleidsinstrument) om kwaliteiten in het landschap af te wegen. Dit is ook een van de procesafspraken in de ontwerp-omgevingsvisie Buitengebied.
3. Programma met projecten die zijn gericht op verbetering van de kwaliteit van het landschap.

Landschappen en ruimtelijke ontwikkelingen en recreatieve beleving en ontdekking laten zich niet leiden door gemeentegrenzen. Door op regionale schaal vanuit het landschap naar ruimteclaims te kijken, is een betere ruimtelijke inpassing mogelijk en kunnen we samen meer resultaat bereiken op de grotere structuren. Door krachten (middelen) te bundelen, kan meer daadkracht worden bereikt in het behouden en versterken van de kwaliteiten in landschap en fysieke leefomgeving. Dit zorgt voor een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving en draagt bij aan positieve gezondheid. Daardoor kan de regio zich als woon- en vrijetijdsgebied beter profileren ten opzichte van andere regio's die ook bewoners en bezoekers proberen aan te trekken.

Het streven is om stap 1 en 2 van de bestuursopdracht in 2021 af te ronden.

g. Subsidie Transitieplan Peelvenen

Omschrijving en Doel

De Peel staat aan de vooravond van opnieuw ingrijpende veranderingen: na de grootschalige hoogveenontginning, en transformatie in een intensief landbouwgebied, dient het gebied de balans tussen economie, ecologie en leefomgeving te herstellen. Het Nationaal Park De Groote Peel en de overige Peelvenen vormen het groene hart van de Peel. Voor een duurzaam voortbestaan van dit groene hart is het slagen van deze verandering noodzakelijk. Een groter en sterker Peelvenen Nationaal Park zijn nodig om de kansen te verzilveren en de belangen van dit unieke gebied te borgen. Bewoners zijn trots op de natuur en het landschap in en rond de Peelvenen. Wij willen samen met dragende gemeenschappen en stakeholders uit de streek vanuit Peelvenen Nationaal Park bijdragen aan deze transitie.

Wie werken samen:

- Provincies Limburg en Brabant
- Waterschappen Aa en Maas en Limburg
- Gemeenten:
 - o Nederweert (voorzitter)
 - o Peel en Maas
 - o Horst aan de Maas
 - o Venray
 - o Asten
 - o Deurne
 - o Someren
- IKL

Stand van zaken

De subsidieaanvraag is namens alle partijen door het IKL ingediend bij het Rijk. Deze is grotendeels toegekend. De bijdrage van Nederweert bedraagt € 10.000,-. In 2021 geven we verder invulling aan de uitvoering van het plan van aanpak. Concreet betekent dit dat de volgende onderwerpen worden opgepakt:

- Opstellen landschapsbiografie.
- Onderzoek, educatie en participatie.
- Duurzaam toerisme, gebiedseigen merk, marketing.

h. Platteland in Ontwikkeling (PIO) Weerterland.

Sinds 2017 werken Weert, Nederweert, LLTB, Waterschap, Provincie Limburg en Natuurmonumenten samen in PIO Weerterland. Het doel is om integraal projecten uit te voeren die bijdragen aan een buitengebied in balans.

De projectorganisatie combineert grootschalige opgaven met lokale wensen en ideeën. Er zijn ook ontwikkelingen die een eigen proces doorlopen. Om die reden vormen ze een onderdeel van het uitvoeringsprogramma PIO Weerterland. Er wordt samengewerkt waar dat mogelijk is. De organisatie heeft een stuurgroep met de bestuurlijke vertegenwoordigers van de zes stakeholders en wordt ondersteund door een ambtelijke werkgroep. In 2020 heeft de gemeente Leudal gevraagd om aan te sluiten. Dit wordt in 2021 geformaliseerd. Hiermee vervangt PIO Weerterland het samenwerkingsverband van de drie gemeenten in het Gebiedsbureau Weert, Nederweert, Leudal.

In 2020 hebben we in Nederweert aan de volgende projecten uit het uitvoeringsprogramma 1 en 2 gewerkt:

- Aa-dal zuid.
- Gebiedsprogramma Noordervaart.

Projecten die in het Weerterland breed opgepakt worden:

- Systeemvernieuwing pluimveehouderij, gebiedsontwerp.
- Verbetering van de landbouwstructuur.
- Verbeteren van de bodemvitaliteit/ natuur inclusieve landbouw.
- De haarvaten van het watersysteem fase 2.
- Pilot waterbeschikbaarheid.
- Samen aan de keukentafel.
- Vrijkomende agrarische bebouwing.
- Landbouwroutes buitengebied.
- Willemsroute.
- Pilot beekdalbrede benadering waterproblematiek.

Momenteel zijn we bezig met het opstellen van het 3e uitvoeringsprogramma. Dit programma wordt in februari 2021 ter goedkeuring voorgelegd aan de stuurgroep.

Voor de gemeente Nederweert zit hier het volgende project in:

- Aanleg bos samen met het Limburgs Landschap

Projecten die 'Weerterland breed' worden opgepakt:

- Proeftuin transitie landelijk gebied: de brede dialoog buitengebied.
- Smakelink promotie lokaal geproduceerd voedsel.
- Pilotproject conflictpreventie wolf.
- Haalbaarheidsonderzoek preventiemaatregelen.

PIO Weerterland gebruikt de programmalijnen: Ondernemen, Klimaat, Infrastructuur, Landschap en mensen, Randzones en Kanalen als basis voor uitvoeringsprojecten.

Er is ook een werkgroep grond ingericht, waarin alle partijen zijn vertegenwoordigd. In deze werkgroep vindt onderlinge afstemming plaats over grondmobiliteit in Weerterland. Op basis hiervan wordt de verwerving van gronden ten behoeve van de gebiedsopgaven in onderling overleg uitgevoerd. Dit voorkomt onderlinge concurrentie van gebiedspartijen. Er zijn in 2020 vanuit deze werkgroep, zonder onderlinge concurrentie maar door onderling overleg van partijen, enkele grote aankoopkansen verzilverd.

Buitengebied in balans: visievorming.

a. Opstellen omgevingsvisie buitengebied.

In 2020 is het voorontwerp omgevingsvisie aangepast naar een ontwerp omgevingsvisie. Aanvankelijke planning was om een ontwerp medio 2020 voor te leggen aan de raad. Vanwege de beperkingen door Covid-19 is de behandeling in de raad meerdere keren uitgesteld. Insteek is een dynamische visie, die blijvend wordt geactualiseerd afhankelijk van de nieuwe ontwikkelingen.

Het proces bestond in de eerste helft van het jaar uit het verwerken van de opgehaalde informatie en reacties op het voorontwerp. Uit de gevoerde gesprekken over het voorontwerp (zowel lokaal als regionaal/provinciaal) blijkt dat het gevolgde proces brede steun geniet. Met name de brede blik naar buiten, de betrokkenheid van de gemeenteraad en de aanpak van Buitengebied in Balans met platforms, proeftuinen e.a. spreken aan. Uit de gemaakte ronde komt sterk naar voren dat er bij alle partners een grote behoefte bestaat aan samenwerking, zowel procesmatig als op inhoudelijke thema's.

De extra tijd is ook gebruikt om voor een aantal opgaven een verdiepingsslag te maken. De verdieping had vooral betrekking op de volgende onderwerpen:

- Een gezonde en veilige leefomgeving.
- Een bijdrage leveren aan de energietransitie.
- Versterking beleving en gastvrijheid.
- Sloopbeleid overvloedige gebouwen.

Deels is dit gedaan in werkgroepen (zowel intern als extern), deels door enkele bijeenkomsten van de klankbordgroep omgevingswet van de raad en twee thema-bijeenkomsten van de raad. Hierdoor is de betrokkenheid verder vergroot. Rode draad in alle gesprekken en bijeenkomsten is steeds geweest om zoveel mogelijk maatwerk te bieden voor de diverse doelgroepen en in te zetten op vernieuwende werkvormen. Niet alle resultaten van de verdiepingsslag zijn terug te vinden in de ontwerp-omgevingsvisie. Ze komen deels aan de orde bij het opstellen van omgevingsprogramma en omgevingsplan.

Veel aandacht is afgelopen jaar besteed aan een uitnodigend en gemakkelijk leesbare ontwerp omgevingsvisie, zowel wat betreft teksten als vormgeving. Op www.nederweert.nl wordt een publieksvriendelijke versie van de omgevingsvisie ingericht. De website is te raadplegen zodra de ontwerp-omgevingsvisie door de raad is vastgesteld en ter inzage wordt gelegd.

b. Ontwikkelingen (gezondheids)onderzoeken en veehouderij

In 2018 zijn vervolgonderzoeken gestart naar de relatie veehouderijen en gezondheid. In afwachting daarvan is er vanuit de landelijke overheid geen gezondheidsnorm vastgesteld. Naar verwachting worden in 2021 de deelonderzoeken afgerond. Deze hebben onder meer betrekking op de oorzaken van de verhoogde ziektedruk rond geitenhouderijen. Zodra meer inzicht is verkregen in de oorzaken, kan worden gezien welke risico verminderende maatregelen effectief kunnen zijn. Op 13 juni 2019 gaf de Rijksoverheid aan geen landelijk toetsingskader endotoxinen te ontwikkelen omdat de locaties met overschrijdingen te beperkt zijn. Het Rijk adviseert een regionale aanpak en ontwikkelt een modelleringsinstrument. De verwachting was dat dit in 2020 gereed zou zijn. De goedkeuring heeft nog niet voldoende plaatsgevonden. De verwachting is nu dat dit in 2021 gebeurt.

c. Beleid omgekeerde werking geitenhouderijen.

Door het bestemmingsplan geitenhouderijen voorkomen we dat extra gezondheidsrisico's ontstaan omdat nog niet duidelijk is waar deze gezondheidsrisico's door veroorzaakt worden. Meer specifiek voorkomt het bestemmingsplan dat geitenhouderijen uitbreiden richting woningen.

De uitbreiding of toename van het aantal woningen toetsen we ook aan het aspect gezondheid. In de praktijk blijkt het wenselijk om hier een beleidslijn in te ontwikkelen. Deze lijn houdt in dat gevoelige objecten in een straal van 1,5 km rondom een geitenhouderij niet in aantal mogen toenemen of dichterbij een geitenhouderij mogen verplaatsen. Gevoelige objecten zijn bijvoorbeeld scholen, woningen en zorgfuncties. Dit beleid is in april 2020 door de gemeenteraad vastgesteld. Zodra de gezondheidsonderzoeken zijn afgerond beoordelen we of het bestemmingsplan geitenhouderijen en de beleidsregel omgekeerde werking aangepast dienen te worden. De verwachting is dat de resultaten van de gezondheidsonderzoeken rond geitenhouderijen in 2021 bekend worden.

d. Wijziging van uitstoot.

In 2020 daalden de uitstoot van geur, fijnstof en ammoniak licht. Het is de bedoeling om dit via de omgevingsvisie en het omgevingsplan te monitoren. We kunnen emissies niet altijd beïnvloeden, dit is afhankelijk van de normen die door het Rijk worden vastgesteld.

e. Aanpak fijn stof.

Notitie Fijn stof in het grof. In 2018 is de notitie 'Fijn stof in het grof' opgesteld. Deze notitie gaat in op:

- De aanpak van bestaande knelpunten.
- Benodigde aanpassing in wet- en regelgeving om nieuwe knelpunten te voorkomen.
- De rollen die gemeente, provincie en rijk hebben in het proces om de fijn stof in Nederweert omlaag te brengen.

• NSL Decemberlijst.

Het aantal knelpunten op de NSL decemberlijst van 2020 daalden van tien naar acht. De lijst van 2020 geeft het aantal knelpunten weer zoals dat eind 2019 is geconstateerd. Van deze bedrijven zijn er drie in de praktijk al opgelost:

- Eén bedrijf is al omgeschakeld naar opslag. De bestemming is gewijzigd, maar de omgevingsvergunning milieu is nog niet doorgehaald.
- Eén bedrijf ligt leeg en is voor een groot deel door brand verwoest.
- Eén bedrijf heeft uit 1 stal de inventaris verwijderd en gebruikt de stal voor opslag van caravans.

Gelet daarop hebben we in 2020 met vijf knelpuntbedrijven gesproken.

• Inventariserende gesprekken knelpuntbedrijven fijn stof.

In december 2018 is gestart met een traject om in overleg met de fijnstofknelpunten te komen tot maatregelen om de fijnstofoverschrijdingen op te lossen. Het gaat dan om bedrijven die een hoofdbron zijn van een overschrijding, dus die verreweg het meest bijdragen op een gevoelig object.

In 2019 zijn hierover met alle fijnstofknelpunten gesprekken gevoerd. Tegelijkertijd is overleg gevoerd met het ministerie over de uitgangspunten van de aanpak. Om op één lijn te komen met het ministerie was tijd nodig. Eind 2019 hebben we het ministerie overeenstemming bereikt over de te volgen werkwijze.

Stand van zaken

Onlangs zijn de gesprekken met de ondernemers van de fijnstof knelpunten weer opgestart. Ze zijn allemaal bezocht en er is een inventarisatie gemaakt van de mogelijke oplossingen. Voor sommigen zijn er 2 en voor sommige is er 1 oplossing.

Van de meeste bedrijven zijn de benodigde gegevens verzameld om de zogenaamde nadeelcompensatie te berekenen. Dit is de compensatie die de ondernemers ontvangen omdat ze extra maatregelen treffen op hun bedrijf. De bedrijven krijgen in 2021 duidelijkheid

over de te ontvangen nadeelcompensatie. De uiteindelijke realisatie zal waarschijnlijk pas eind 2022 zijn afgerond. Dit komt o.a. omdat er moet worden gewacht op het einde van een ronde (de stallen komen dan leeg te liggen) voordat de extra maatregelen kunnen worden uitgevoerd

f. Schone lucht akkoord.

Schone lucht is van levensbelang. Dit bereiken we alleen als alle bestuurslagen zich inzetten voor een permanente verbetering van de luchtkwaliteit. Dat geldt voor Europa, het rijk, provincies en gemeentes. In het regeerakkoord en in brieven aan de Tweede Kamer zegt het kabinet te streven naar een permanente verbetering van de luchtkwaliteit. Het doel is om te komen tot een vermindering van gezondheidsrisico's door luchtverontreiniging, waarbij - volgens het advies van de Gezondheidsraad - toegewerkt wordt naar de advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie. Op 13 januari 2020 ondertekende Nederweert, op dat moment als enige gemeente in Limburg, het Schone Lucht Akkoord. Leudal, Horst aan de Maas en Venray zijn ons inmiddels gevolgd. Provincie Limburg beraad zich nog over ondertekening. Ondertekening betekent dat gemeente Nederweert breed, met alle thema's die verbonden zijn aan het SLA, meedoet. Voor Nederweert is het thema Landbouw het meest van belang.

De inzet voor de landbouw is in het Schone Lucht Akkoord terughoudend omdat vanuit de stikstofaankpak aanvullende maatregelen worden ontwikkeld. De landbouw is wel opgenomen omdat voor de gezondheid de afname van de fijnstofuitstoot belangrijk is. Het Schone Lucht Akkoord zet in op afspraken voor innovatie en kennisontwikkeling zodat vermindering van uitstoot op langere termijn mogelijk zijn. De uitvoering van de maatregelen en eventueel bijkomende kosten zijn nog niet duidelijk. Uitwerking hiervan vindt de komende jaren plaats. Per maatregel beoordelen we dan of we meedoen.

De doelstelling uit het Schone Lucht Akkoord is overgenomen in de ontwerp-omgevingsvisie Buitengebied.

g. Beleid Plattelandswoning in uitvoering.

Communicatie bewoners agrarische bedrijfswoningen.

In 2019 is een inventarisatie uitgevoerd naar het bewonen van agrarische bedrijfswoningen door burgers. Deze bewoning is strijdig met het bestemmingsplan. Als een dergelijke bewoning vergund kan worden heet de woning een plattelandswoning. Op basis van de inventarisatie zijn er 51 bewoners aangeschreven over hun situatie:

- Er staat in of de bewoner strijdig is met het bestemmingsplan of wordt beschermd door het overgangsrecht. Bij die gevallen waarbij de splitsing in gebruik tussen bedrijfswoning en bedrijf voor 2007 heeft plaatsgevonden, en de hoofdbewoner daarna niet gewijzigd is, wordt opgeroepen tot een gesprek om de brief toe te lichten en de mogelijkheden te bespreken. In die gevallen waarin legalisatie mogelijk is wordt opgeroepen tot legalisatie door een vergunningaanvraag.
- Er staat in of de situatie waarschijnlijk legaliseerbaar is of niet. In de andere gevallen, waarin de bewoner kon weten dat zijn bewoning strijdig is, wordt deze geïnformeerd over de te nemen koers. Dat kan zijn een oproep tot legalisatie door vergunningaanvraag of de mededeling dat in 2021 handhaving wordt opgestart.

Naar aanleiding van vragen over de brieven, hebben bewoners een verduidelijkende brief gekregen waarin de houding van de gemeente om te zoeken naar maatwerkoplossingen is verduidelijkt en is aangegeven wat de stand van zaken is. Daarnaast is er op de website een stroomschema geplaatst. Door dit stroomschema kunnen burgers die zich ongerust maken over hun woonstatus, zelf checken of zij strijdig met het bestemmingsplan in hun woning wonen.

De stand van zaken per 1 januari 2021.

Van de 51 bewoners die een brief hebben gekregen, is op 1 januari in 13 gevallen de situatie opgelost c.q. gedoogd:

- Voor 2 woningen is een persoonsgebonden gedoogbeschikking genomen.

- Bij 9 woningen is er geen strijdigheid aanwezig b.v. omdat er geen bewoning plaatsvond of omdat er alsnog een band met het bedrijf werd aangetoond.
- Voor 1 woning is vergunning verleend.
- Voor 1 woning wordt op korte termijn vergunning verleend.

Agrariërs worden in nieuwe situaties ook strijdig bij splitsing woning en bedrijf

Het college heeft het voornemen kenbaar gemaakt om in nieuwe gevallen van strijdige bewoning ook de agrariër strijdig te maken. Dit om een toename van illegale plattelandswoningen te voorkomen. Uit de inventarisatie blijkt namelijk dat er veel gevallen zijn waarin de agrariër de bedrijfswoning verhuurt aan een derde. Over dit beleidsvoornemen heeft overleg plaatsgevonden met de Boeren van Nederweert en LLTB.

Inventarisatie reacties bewoners en agrarische sector.

Uit de gesprekken met bewoners en de agrarische sector blijkt dat alle partijen op zoek zijn naar oplossingen. In het eerste kwartaal van 2021 vatten we de resultaten van al deze gesprekken samen. De aangedragen oplossingen door alle partijen nemen we mee in onze overweging of aanpassing van het huidige beleid en werkwijze. Uitgangspunt blijft om bestaande situaties op te lossen en nieuwe te voorkomen.

Subsidieregeling Varkenshouderij

Omschrijving en Doel

In delen van Nederland is sprake van gezondheids- en leefomgevingsrisico's door intensieve veehouderij. De geuroverlast door varkenshouderijen zorgt voor maatschappelijke onrust en een negatieve waardering van de varkenshouderij.

De provincies Noord-Brabant, Limburg, Gelderland, Overijssel en Utrecht, Vereniging van Nederlandse Gemeenten, coalitie Vitalisering Varkenshouderij, waaronder de POV, de Rabobank, VION, Agrifirm, Forfarmers, Topigs-Norsvin en het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit zijn het met elkaar eens over de hoofdlijnen van een subsidieregeling voor de varkenshouderij in de zogenaamde overschotsgebieden Oost en Zuid.

Het doel van de regeling is:

1. Een generieke vrijwillige sanerings- en bedrijfsbeëindiging voor varkensbedrijven die geuroverlast voor hun omgeving veroorzaken.
2. Brongerichte verduurzaming. Het stimuleren van en investeren in innovatieve brongerichte emissiebeperkende maatregelen in nieuwe en bestaande stallen.

Stand van zaken

In Nederweert hebben zich acht bedrijven aangemeld. Hiervan zijn er zes positief beschikt.

Van deze zes gaan er waarschijnlijk vier de beschikking accepteren / daadwerkelijk mee doen. Met de vier ondernemers zijn 1 of meerdere gesprekken gevoerd over hun toekomstige verdienmodel op de aangemelde locatie:

- 1 bedrijf heeft een intrekingsverzoek ingediend
- 3 bedrijven hebben een principeverzoek ingediend mb.t. bestemmingswijziging

Inzet bedrijfscontactfunctionaris

De bedrijfscontactfunctionarissen zijn een vast aanspreekpunt voor zowel buiten (burgers, ondernemers) als binnen (collega's en bestuur). Ze leggen verbindingen en bewaken afspraken en processen. In de gesprekken in het buitengebied kan de dialoog tussen ondernemers en de omgeving gestimuleerd worden. Indien nodig wordt daarbij de hulp van andere partijen (maatschappelijk werk, mediation, buurtbemiddeling) ingeroepen.

In 2020:

- Contacten onderhouden met ondernemers en organisaties over gevolgen van Corona.
- Crematorium Nederweert.
- Opstarten proces voortijdige beëindiging pelsdierhouderijen.

- Stimuleren van dialoog tussen ondernemer en omgeving.
- Verschillende casussen met de thema's:
 - agrarisch bedrijf i.c.m. zorg
 - uitbreidingen (agrarische) bedrijven
 - verplaatsing (agrarisch) bouwvlak
 - plattelandswoningen
 - burgerwoningen in het buitengebied
 - innovatieve stallen
 - kringlooplandbouw
 - mestverwerking
 - huisvesting internationale werknemers

De bedrijfscontactfunctionaris blijft de spin in het web tussen het buitengebied en de gemeente. Ondernemers en burgers kunnen hun ideeën blijven delen met de gemeente. We denken mee als deze ideeën niet (helemaal) overeenkomen met geldende regels voor het buitengebied. Vooral als deze ontwikkeling op verschillende manieren een meerwaarde of kwaliteitsverbetering betekend voor ons buitengebied.

Nederweert

samen groots, samen doen!

Raadhuisplein 1
Nederweert
Postbus 2728
6030 AA Nederweert

0495-677111 of 14 0495
info@nederweert.nl

www.nederweert.nl